



**РЕПУБЛИКА СРПСКА  
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ  
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД**

**Једнодневно савјетовање за наставнике разредне наставе  
Регија Добој**

**Ефикасне методе поучавања  
са аспекта комуникације и мотивације  
ученика**

**август, 2018. године**

**Инспектор-просвјетни савјетник:  
Гордана Попадић**

# Програм савјетовања

1. **Активност: Програм савјетовања-упознавање** (до 5 минута)
2. **Активност: Представљање учесника** (до 20 минута)
  - Вјежба/тест-игра: „Заједнички цртеж без комуникације“
3. **Активност: Радионица/презентација „Ефикасне методе поучавања, са аспекта комуникације и мотивације ученика“** (од 50 до 70 минута)
  - Вјежба/Игра: “Мозгалица-Изношење идеја” (10-15 минута)
  - Главне активности: Рад у групи (20-25 минута)
  - Завршне активности: Извјештавање о резултатима рада група уз РР-презентацију (20-30 минута)
4. **Активност: Анализа и информације о провјери постигнућа ученика ПЕТОГ разреда** (до 20 минута)
5. **Активност: Актуелна питања** (до 15 минута)
  - нови уџбеници
  - школски календар
  - евалуација и подјела сертификата

“Просјечан/осредњи учитељ говори/каже.  
Добар учитељ објашњава/објасни.  
Изврстан/сјајан учитељ показује/демонстрира.  
Врхунски/велики учитељ инспирише и надахњује.” (William Arthur Ward)



Да би ученик успјешно  
(на)учио потребна је његова, а  
не наставникова активност у  
наставном процесу.  
(доминација ученичке  
активности)

“Ученици нису неуспешни због програма. Они могу  
да уче скоро сваки садржај онда када се примењују  
МЕТОДЕ и ПОСТУПЦИ који одговарају њиховом  
стилу учења.” (др Рита Дунн)

„Ако се већ толико заклињемо да нам је од свега важније активно учење деце у настави, ако нам је заиста искрена та наша жеља да деца мисле, да више разумевају а мање памте, морамо тражити **конкретне и ефикасне начине** да децу покренемо, заинтересујемо и активирамо.“ (Душан Радовић, На острву писаћег стола)

## АКТИВНО УЧЕЊЕ/НАСТАВА

„Реци ми и ја ћу заборавити,  
покажи ми и ја ћу можда запамтити,  
укључи ме и ја ћу разумјети.”

(Бењамин Франклин)

- Учење кроз пажљиво конструисане активности.
- Учење кроз рад, извршавање задатака и лична акција.
- Учење директним укључењем ученика у процес учења.

Активно учење укључује елементе који омогућују ученицима да са разумијевањем слушају и разговарају, читају, пишу и рефлектују садржаје, идеје и теме наставних предмета.

“Оно што је речено, још не значи да је чуо онај коме је то речено-ако је чуо, не значи да је то разумео-ако је разумео, то још не значи да га је усвојио-ако га је и усвоји, то још не значи да то што је усвојио, може да употреби и примени.”

(Ивић и други)

Комуникација је вјештина  
која се УЧИ.  
ПОШИЉАЛАЦ-ПОРУКА-  
ПРИМАЛАЦ

Наставне методе су начини рада  
у настави....облици и поступци

Методе - начин активирања тј. комуникације  
између субјеката васпитно-образовног процеса и  
остваривања одређених задатака.

Методе нису саме себи сврха.

Методе нису ни добре ни лоше.

Двострано значење метода - начин рада  
наставника и начин рада ученика.

Корелација између наставних метода и  
исхода учења мора бити врло висока!

МОТИВАЦИЈА  
ПОКРЕТАЧКА СНАГА  
ПОЈЕДИНЦА  
УСМЈЕРАВА АКТИВНОСТИ И  
УПРАВЉА ПОНАШАЊЕМ

# Шта утиче на јачање мотивације ученика?

За мотивацију важни су:

1. **Самопоуздање** при индивидуалном и групном раду
2. **Утицај средине** (породица, ваннаставне активности, спорт, претходно искуство...)
3. **Психомоторне способности** (вођење забиљешки, активно слушање, постављање и остваривање циљева, те функционисање у групи)

## **ВАЊСКИ** мотиватори:

оцјењивање/резултати,  
односи са другима, родитељи,  
средина, школа, ваннаставне  
активности, награде/казне,  
циљеви које је могуће постићи,

**осмишљен процес**  
**подучавања**, рад у групи,  
наставникова перцепција.

## **УНУТРАШЊИ** мотиватори:

способност рјешавања проблема,  
радне навике, **одговорност**, интересовања,  
амбиција, **самопоуздање**, афирмација,  
**постављање и постизање циљева**,  
темперамент, **стилови учења**,  
систем вриједности,  
доживљај притиска групе,  
лични доживљај наставникове перцепције,  
**свијест о постигнућу/напредовању.**

## Шта јача мотивацију, тј. мотивише ученике?

1. Конструктивни и професионални коментари-радни процес, методе, резултати ученика
2. Има ауторитет, али није ауторитативан
3. Прилагођен приступ различитим способностима ученика
4. Воли подучавати
5. Увијек долази на вријеме
6. Примјењује активну наставну методологију.

### НАСТАВНИК И ЊЕГОВА УЛОГА У НАСТАВИ

1. Улога ученика наспрам улоге наставника
2. Активност ученика и наставника
3. Добробит појединца и социјално окружење
4. Очекивања ученика везано за форму и садржај подучавања
5. Планирање активности учења и подучавања

**ПОВРАТНА ИНФОРМАЦИЈА**  
(могућност међусобних повратних информација)

## Шта јача мотивацију, тј. мотивише ученике?

- ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА** (сарађивати са наставником; поштовање; имати амбиције; активно учествовати; показати одговорност и самосталност)
- **ОДГОВОРНОСТ НАСТАВНИКА** (упућивати на изворе информација; сарађивати, слушати, поштовати ученике; отворен према свим врстама питања; мотивисан и предан раду)

**ПОДУЧАВАЊЕ ПРИЛАГОЂЕНО  
РАЗЛИЧИТИМ СПОСОБНОСТИМА УЧЕНИКА**  
(водити рачуна о различито развијеним способностима ученика)

**ПРИМЈЕНА РАЗЛИЧИТИХ МЕТОДА РАДА**  
(избор адекватних наставних метода прилагођених резултатима учења)



# КАКО МОТИВИСАТИ УЧЕНИКА ????

ДАЈТЕ МУ ДА РАДИ....запослите му ум и руке.....до знања се не долази ПРИМАЈУЋИ, него ПРИМЈЕЊУЈУЋИ.

Дајте му да ради...НЕШТО ШТО ГА ЗАНИМА...повежите то са његовим интересима...то што ради да ЊЕМУ има СМИСЛА.

Дајте му да ради...што га занима...користећи дарове које има...И САРАЂУЈУЋИ са људима који имају оне дарове који њему недостају...не мора бити савршен....али мора научити да му рад уз сараднике буде ужитак...

Дајте му да ради ...нешто што га занима .... КОРИСТЕЋИ “ДАР”/СПОСОБНОСТ/ КОЈИ ИМА....пронађите оно у чему је ДОБАР и настојте да му помогнете да у томе постане ЈОШ БОЉИ

Дајте му да ради.....на РЈЕШАВАЊУ НЕКОГ КОНКРЕТНОГ ПРОБЛЕМА....не учи се због оцјена: УЧЕЊЕ ЈЕ ПРИПРЕМА ЗА РЈЕШАВАЊЕ СТВАРНИХ ПРОБЛЕМА...

Дајте му да ради...што га занима...користећи дарове које има....сарађујући....рјешавајући конкретне проблеме...КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА НЕШТО ДО ЧЕГА МУ ЈЕ ЗАИСТА СТАЛО....Што му се проблем који рјешава чини важнијим, то је МОТИВАЦИЈА да га ријеши већа.

Елементи који директно утичу на мотивацију- ПОТРЕБЕ (унутар појединца), ПРИТИСЦИ (интеракција са околином), ТЕМЕ (изазивају понашање на одређени догађај)

## ПРЕПРЕКЕ/СМЕТЊЕ У КОМУНИКАЦИЈИ

**Пасивно слушање** - незаинтересованост, одсутност, нервоза, чести прекиди излагања.

**Неразумљиве или непотпуне поруке** (изражавање мисли, осјећања, искривљене поруке).

**Низак ниво културе говорне комуникације и одсуство такта** (незадовољство, мрзовоља, нервоза, неодмејерен тон, пренемагање, слаба процјена шта, коме, како и када нешто рећи).

**Ауторитаран однос у комуникацији**

(налози, наредбе, хладан однос, не уважава се иницијатива и мишљење).

**Антагонизам у комуникацији** (супротстављање на неприхватљив начин, претјерана борбеност, агресивност и намјера да се повриједи-омаловажи" саговорник).

**Неискреност у комуникацији.**

**Сувише монолога.**

## ПРЕПРЕКЕ /СМЕТЊЕ У КОМУНИКАЦИЈИ

**Наређивање, командовање**

(“ Ти стварно мораш ...”)

**Пријетња**

( “Боље би ти било, иначе ...” ;

“Ако то не урадиш онда ћу ...”)

**Проповиједање, моралисање**

(“Требао си ...”, “Могао си...”)

**Предавање**

(“ Ево зашто ниси у праву ...”)

**Претпоставке**

(“ Урадио си то зато ... “;

“То што си мислио било је ... “)

**Налажење одговора**

(“ Оно што бих ја урадио/ла је ... “;

“ Било би најбоље да си ...”)

**Осуђивање, окривљивање**

(“ Ти си лош ...”; “ Ниси у праву ... “)

**Радозналост, испитивање**

(“ Зашто? ... Шта? ... Како?”)

**Дијагностификовање**

(“ Ти само покушаваш привући пажњу...”)

# ПОЗИТИВНА КОМУНИКАЦИЈИ

1. Давање позитивних инструкциија.
2. Јасно кажите шта хоћете.
3. Користите конструктивну критику.
4. Охрабрите их на позитиван начин.
5. Похвалите конкретен рад или поступак.

## **Сврха поруке са “ЈА” (“Ја – поруке”):**

1. Придобити особу да промијени своје понашање.
2. Задржати његово позитивно осјећање о себи и његово самопоуздање.
3. Сачувати добар однос.

## **Начини побољшања комуникације**

1. Позитивна предвиђања од стране наставника.
2. Поклањање пажње правилном учењу, а не само правилном одговору.
3. Учионица треба да буде мјесто гдје се ученик осјећа сигурним и цијењеним.
4. Избјегавати негативна етикетирања и лоше прогнозе.
5. Похваљивање онога што ученик добро ради.

## Дефинисање појма – метода/наставна метода

**МЕТОДА** (methodos-грчка ријеч) - **начин дјеловања**, плански поступак за постигнуће неког циља...на неком практичном или теоретском пољу.

**Наставне методе** су поступци које наставник примијењује како би структурисао процес наставе и постигао циљеве којима тежи.

ОБЛИЦИ-МЕТОД наставе /учења.

Наставници-облици наставе

Ученици-облици учења

**Традиционална дидактика** -раздваја наставни метод од облика наставног рада.

**Савремена дидактика** -све интегрише у појму МЕТОД.

(Нпр. "кооперативно учење" подразумијева, у традиционалном смислу , групни облик рада или рад у пару и дијалошку методу.

(Ивић, Пешикан, Антић.)

# Класификације метода

Једна од традиционалних класификација...

- метода демонстрације,
- метода практичних радова,
- метода цртања,
- метода писања,
- метода читања и рада на тексту,
- метода разговора,
- метода усменог излагања,
- међусобни односи наставних метода.

Пожељно је и потребно комбиновати традиционалне и савремене наставне методе.

Приликом примјене наставне методе у којој су ученици активни није важан њен назив већ њено извођење/примјена.

# Класификације метода

## ...још једна од подјела наставних метода

- **Монолошка метода** (метода усменог излагања, приповједања, описивања, усменог излагања ученика, извјештавања)
- **Дијалoшка метода** (хеуристички разговор, катехитички разговор, дискусија)
- **Дискусија** – размјена мишљења о одређеној теми или проблему
- **Хеуристички разговор** (Усмјерава ученике да сами траже рјешења постављеног проблема, а користи се с циљем давања нових знања. Наставник обично ставља пред ученике одређен задатак или ствара проблемску ситуацију и путем вјешто постављених питања подстиче знања која они већ имају и тако их доводи до откривања нових знања, поставки, рјешења и закључака. )
- **Репродукција научног** као одговор на постављено питање
- **Метода рада на тексту**
- **Метода демонстрације** ( показивање слика, графикана, шема, пројекција филма...практичне активности)
- **Метода лабораторијских радова**
- **Метода графичких радова** (писмени радови, цртање схема, дијаграма, графикана...)
- **Метода практичног рада; активности**



# Класификације метода

## По методама рада наставника:

\*наставниково излагање, разговор, опис, објашњавање наставника – начини у којима наставници имају примарну улогу

## По методама рада ученика:

\*вјежбања, самостални лабораторијски и експериментални радови, облици рада у којима главну улогу има сазнајна и практична активност ученика.

## Методе са становишта извора знања:

\*метода показивања (предмета и појава), метода усменог излагања-наставниково усмено излагање, метода разговора-разговор између наставника и ученика, текст-метода, метода лабораторијских радова и ученички практични рад.

# Активност ученика

Активност ученика у настави и мотивација су  
у двосмјерној комуникацији.

Сви ученици не уче исто, нити их покрећи исти мотиви.

Познавати потребе ученика ..... Прилагодити методе рада ученику и одјељењу....измјењивање метода према потребама и на једном наставном часу....резултат: ученици различитог стила учења могу усвојити потребне садржаје и остварити исходе учења.

Све методе у којима ће ученици бити активни у наставном процесу су пожељне и ефикасне.

Примјена различитих метода и током једног наставног часа може да обезбиједи оне исходе у раду и учењу које намећу савремени захтјеви у образовању.

Активна настава- појам који се различито користи.  
Модел наставе или као позиција ученика у настави.

# Стилови учења

## Ученици најбоље УЧЕ...

- **ГЛЕДАЈУЋИ** (читају, подвлаче, гледају слике, таблице, филмове, праве подсјетнике, скицирају...)
- **СЛУШАЈУЋИ** (слушају на часу, читају наглас, праве аудио снимак, ударају ритам док уче/читају...)
- **У ПОКРЕТУ** (шетају док уче, додирују, раде нешто рукама, моделују...)
- **ПОТРЕБНЕ СУ ИМ РИЈЕЧИ** (препричавају, уче на глас, биљеже, преписују, расправљају с неким...)
- **САМИ/САМЕ** (бирају мјесто које им одговара, искључују све што им смета, стварају услове који им одговарају...)
- **РАЗМИШЉАЈУЋИ** (провјеравају експериментима, рјешавају проблеме, играју игрице са изазовом...)
- **У ДРУШТВУ** (имају екипу за учење, помажу и бодре једни друге, не дају никоме да одустане...)

## Методе- различите димензије које дихотомно (двоструко) представљају активност ученика

### 1. **Смислено вербално рецептивно учење наспрам механичког учења**

(активност ученика: поставља питања, тражи додатне информације и објашњења, врши повезивање новог са постојећим знањем, води биљешке, изводи закључке....)

### 2. **Практично наспрам вербалног учења**

(Практично механичко учење-извођење неких радњи рутински, без размишљања-руковање уређајима, укључити рачунар, кориштење прибора за цртање, извођење вјежби на часовима ФВ. Практично смислено учење- осим извођења радњи захтијева и познавање смисла тих радњи-учење техника цртања и сликања, свирање на музичким инструментима, учење техника посматрања и биљежења посматраног, цртање мапа уз употребу картографских знакова. Спадају у моторичке , практичне радње...)

Методе- различите димензије које дихотомно (двоструко) представљају активност ученика

**3. Рецептивно учење наспрам учења путем открића**  
(Рецептивно учење је основа наставног рада- знања ученик добија од неког. Знања ученик може да усваја механички – понавља оно што му је речено, али може и смислено када ученик на свој начи усваја знања вјештине и ставове)

**4. Конвергентно наспрам дивергентног учења**

(Дивергентно-стваралачко и креативно, стварање што више идеја, оригиналне и неочекиване замисли, флексибилност у мишљењу. Конвергентно мишљење-има само један правац који се заснива на ригорозним правилима логичког мишљења.)

Методе- различите димензије које дихотомно (двоструко) представљају активност ученика

## **5. Трансмисивно наспрам интерактивног учења**

(Трансмисивна настава-доминантно је једносмјерно преношење знања од наставника према ученику. Интерактивно кооперативно учење-поучавање које активно укључује ученике у наставни процес, развија вјештину учествовања.... Интеракција значи: Рад у малим групама; Слушање; Слиједити упутства испитивања, истраживања; Прихватање различитости погледа и ставова; Дискусија о заједничким питањима; Учесће у пројектима, акцијама, групама; Усаглашавање, стварање коалиције, рјешавање конфликта; Употреба спољашњих извора....)

## **6. Учење са помагалима и учење које се ослања на нека помагала**

(Методе учења с обзиром на степен и врсту помагала тј. наставних средстава- да ли их користе наставници или ученици. Наставници-рецептивни облици учења уз кориштење наставних средстава. Ученици-кориштење наставних средстава и примјена метода ставља их у активан однос. )

## Методе- различите димензије које дихотомно представљају активност ученика

### **5. Трансмисивно наспрам интерактивног учења**

(Трансмисивна настава-доминантно је једносмјерно преношење знања од наставника према ученику. Интерактивно кооперативно учење-поучавање које активно укључује ученике у наставни процес, развија вјештину учествовања.... Интеракција значи: Рад у малим групама; Слушање; Слиједити упутства испитивања, истраживања; Прихватање различитости погледа и ставова; Дискусија о заједничким питањима; Учесће у пројектима, акцијама, групама; Усаглашавање, стварање коалиције, рјешавање конфликта; Употреба спољашњих извора....)

### **6. Учење са помагалима и учење које се ослања на нека помагала**

(Методе учења с обзиром на степен и врсту помагала тј. наставних средстава- да ли их користе наставници или ученици. Наставници-рецептивни облици учења уз кориштење наставних средстава. Ученици-кориштење наставних средстава и примјена метода ставља их у активан однос. )

# Савремене наставне методе

- **Проблем метода**

(Увођење ученика да рјешавају проблемску ситуацију ( задатак), откривају нова знања ослањајући се на претходно стечена знања и искуство, користећи литературу, наставне материјале...друге изворе знања ). Проблем метода/ проблемска настава ангажује више нивое мишљења.

- **Истраживачке методе**

(Ученик самостално и/или уз помоћ наставника/ментора стиче знања - истражује, прикупља информације, одваја битно од небитног, врши селекцију информација... Често се реализује кроз групни рад. Ова метода је повезана са **пројектном наставом**)

- **Диференциране методе**

(Наставник даје ученицима задатке на три нивоа тежине за утврђивање садржаја. Везује се за обнављање, утврђивање наставне материје. Ученик може да изабере (а и да наставник предложи) ниво тежине наставног листића и да поступно рјешава задатке тежег нивоа.)



# Савремене наставне методе

- **Метода индивидуализованог приступа**

(Примијењује се као метода за ученике који имају потешкоћа у учењу или за ученике који исказују таленат за предмет, али је могућа примјена и за све остале ученике ( прилагођен наставни материјал, прилагођени задаци, постављање другачијих захтјева, осмишљавање активности за ученика)

- **ИКТ методе** (информационо-комуникационе технологије)

Пројекат “Доситеј”- еУчење 1:1

- Примјена и израда **дигитални образовних игара** попут асоцијација, слагалице, квизова , укрштеница...

- **Интерактивне методе** (висок ниво активности ученика, размјена ставова, мишљења, продуката у групи, сарадничко учење..)

- **Примјена образовних игара**

(квиз, укрштенице, мозгалица, игре асоцијације, слагалице...) Често се примијењује на почетку или на крају наставног часа.

- Друге наставне методе које се примијењују у савременој настави као нпр. игра улога, драматизација, брејнсторминг (brainstorming)-„бура идеја”....

# ПРИМЈЕРИ НЕКИХ АКТИВНИХ МЕТОДА-начина дјеловања у настави!

## 1. УВОДНИ ГОВОР/РАЗГОВОР

- Мотивација ученика; Увод у нову тематику, провоцирање стајалишта, набацивање проблема.

## 2. ОЛУЈА/БУРА ИДЕЈА

- Почетна метода, Креативне идеје, говоре/износе/записују се на табли или на папирима.

## 3. ПИСАНА ОЛУЈА ИДЕЈА

- За тихи рад (може уз музику); Рад у пару, набацивање идеја на задану тему; У уводној фази.

## 4. “КУГЛИЧНИ ЛЕЖАЈЕВИ”

- Сједење у вањском и унутрашњем кругу, помијерање...Један ученик говори, други слуша, преношење онога што је чуо трећем ученику,...За вјежбање наставних садржаја (меморисање);

## 5. ГОВОРНИ ЛАНАЦ

- Наставник започиње провокативним питањем; Ученици говоре и износе своје идеје и знања, окренути једни према другима; Вјежбање говорења и изношење мишљења;

# ПРИМЈЕРИ НЕКИХ АКТИВНИХ МЕТОДА-начина дјеловања у настави!

## 6. НАСТАВНИКОВО ПРЕДАВАЊЕ

- Атрактивно причање прича, наставних садржаја; Објашњавање компликованих ситуација, стварање веза у знању; Планирано, повезано, очигледно, живо, једноставно, кратко, занимљиво;

## 7. ПУТОВАЊЕ У МАШТИ

- Поступак медитације којим се у наставу уграђују фазе мировања и опуштања; Наставник прича или чита текст, уз музику;

## 8. ТЕХНИКЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЧИТАЊА

- Разумијевање писаних текстова; Кориштење текстова за даљи рад и размишљање о њима како би се постигао жељени циљ;

## 9. ИГРАЊЕ УЛОГА

- Уживљавање у лик неке друге особе и у задану ситуацију; Корисно за повучене ученике;

## 10. УЧЕНИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА

- Развија одговорно учење; Повећава самопоуздање; Након презентације могући су коментари

# ПРИМЈЕРИ НЕКИХ АКТИВНИХ МЕТОДА-начина дјеловања у настави!

## 11. РАСПРАВА

- Вођени разговор ученика који се одвија по договореним правилима; На крају ученици требају формирати своје мишљење о заданој теми; Давање аргумената, артикулација мишљења, прихватање мишљења других;

## 12. ДЕБАТА ЗА И ПРОТИВ

- Заоштрени облик расправе; На крају се гласа која страна има више истомишљеника;

## 13. KWЛ ТАБЛИЦА (ЗНАМ-ЖЕЛИМ ЗНАТИ-НАУЧИО САМ)

- Могуће је користити при обради новог градива; Ученици записују: Шта мисле да знају о теми? Шта још желе знати о теми? Шта су ново научили?

## 14. ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

- Проналажења теме; Формулисање циља; Планирање-оквирно и детаљно; Провођење пројекта; Рефлексије о пројекту;

# ПРИМЈЕРИ НЕКИХ АКТИВНИХ МЕТОДА-начина дјеловања у настави!

## 15. РАЗМИСЛИ И У ПАРУ РАЗМИЈЕНИ

- Једноставна метода сарадничког учења која се може примијенити на већину садржаја. Зада се тема и ученици имају задатак појединачно размислити о тој теми, затим нађу сарадника и у пару размијене своје мишљење.

## 16. КОЛО НАОКОЛО

- Сарадничка активност; Један члан напише неку идеју на лист папира, шаље другом и тако у круг....

## 17. ВРТЕШКА/РОТИРАЈУЋИ ПРЕГЛЕД

- Знања и искуства ученика о садржајима који се уче; Рад у групама; Анализа рада других група и допуна садржаја.

## 18. ИНСЕРТ МЕТОДА

- Након што методом ОЛУЈА ИДЕЈА ученици испитају своје предзнање о теми која се обрађује у неком тексту, замоле се ученици да означе одломке који потврђују оно што су већ знали (✓) или који побијају оно што су мислили да знају (-), те одломке о којима имају питања (?).

# ПРИМЈЕРИ НЕКИХ АКТИВНИХ МЕТОДА-начина дјеловања у настави!

## 19. МЕТОДА КОЦКЕ

- Стратегија поучавања која омогућује обраду неке теме из различитих перспектива. Ученици се служе коцком на којој су написане ријечи за размишљање и писање: ОПИШИ, УПОРЕДИ, ПОВЕЖИ, РАШЧЛАНИ, ПРИМИЈЕНИ, ЗА/ПРОТИВ... Ученици кратко (2-4 минуте) слободно пишу о заданој теми кроз свих 6 страна коцке... ОПИШИ: загледајте се у предмет (можда само у мислима) и опиши – боје, облик, величину... УПОРЕДИ: Чему личи? Од чега се разликује?... ПОВЕЖИ: На шта вас подсјећа? Шта вам пада на ум?... РАШЧЛАНИ: Како се производи (можеш и измислити)?... ПРИМИЈЕНИ: Како се може употријебити?... ЗА/ПРОТИВ: Заузмите став, служите се доказима по вољи... Након писања ученици размјењују своје одговоре (у пару или групи).

## 20. МАПЕ УМА

- Ефикасан начин учења...много информација ...кључни појмови, асоцијације, одреднице...моћна графичка техника рада.

## ЛИТЕРАТУРА

- И. Ивић, А.Пешикан, С.Антић, (2001). Активно учење, приручник за примену метода активног учења/наставе. Београд. Институт за психологију
- Милер, Б. (2001). Како остварити успјешан контакт са ученицима. Сарајево. Сарајевска трибина
- Савић, М. (2018). Педагошке основе квалитетне школе. Лакташи. Графомарк
- Станојловић, С. ( 2003). Знати комуницирати. Српско Сарајево. Завод за уџбенике и наставна средства
- Сузић, Н. (1998). Како мотивисати ученике. Српско Сарајево. Завод за уџбенике и наставна средства
- Сузић, Н. (2004). Интерактивно учење II. Бања Лука. Министарство просвете РС